

55 . Pantelimon | Județ: Constanța | Punct: Cetatea Ulmetum | Anul: 2019

Anul: 2019

Cod RAN: 62618.01

Perioade: Antichitate, Evul Mediu

Epoci: Epoca romană târzie, Epoca migrațiilor, Epoca medievală târzie

Tipuri sit: amenajare/construcție

Categorii sit: Apărare (construcții defensive)

Autori: Constantin Băjenaru, Cătălin-Mircea Nopcea, Gabriel Talmațchi, Dan Vasilescu

Instituții: Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța_, Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța_, Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța_, Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța_

Raport

În urma numeroaselor cercetări de teren efectuate recent la Ulmetum, au fost identificate mai multe zone cu potențial arheologic. Una dintre acestea se află în valea pârâului Pantelimon, la aproximativ 80 m SE de poarta de SV a fortificației. Punctul reprezintă o pantă lină și îngustă, cu aspect de val de apărare, paralelă cu incinta de S. La suprafața terenului se puteau observa două pete mari de nuanță gri-cenușos cu materiale arheologice abundente, una dispusă spre capătul de E și una spre capătul de V al pantei. Situația a determinat crearea unui nou sector de cercetare, Extra Muros Sud, care va include pe viitor și alte puncte identificate în apropiere de acesta.

În dreptul petei dinspre capătul de E au fost trasate două secțiuni paralele, S I și S II, orientate aproximativ E-V (de-a lungul pantei), cu dimensiunile de 12 x 2 m, despărțite de un martor lat de 1,00 m, fiecare fiind împărțită în patru carouri de 3 x 2 m, cu numerotare de la V spre E. Astfel, cercetările au acoperit o suprafață totală de 60 m², cu o adâncime medie de -0,60/0,70 m. Se pare că această zonă a fost amenajată ca o terasă, a cărei locuire este confirmată de prezența unui nivel de călcare antic și a unui segment de fundație din pietre legate cu pământ, ambele asociate cu perioada romană târzie (sec. al IV-lea). După dezafectarea clădirii, peste terasă s-au depus în timp două straturi mari, ușor observabile, cu multiple resturi menajere (fragmente ceramice, materiale de construcții, obiecte de metal etc.). Primul prezintă materiale datate majoritar în a doua jumătate a sec. al IV-lea, fără a depăși sec. al V-lea. În schimb, ultimul strat este asociat cu sec. al VI-lea. În carourile 1-2 ale celor două secțiuni s-a identificat un rest de fundație, implantat în depunerile corespunzătoare sec. al VI-lea. De asemenea, în S II, caroul 4, s-a mai cercetat parțial o groapă de formă circulară, cu fundul atins la cota de -2,40 m sub nivelul actual, realizată după ce terasa nu mai era vizibilă, probabil în sec. V-VI. Pământul galben viu (loess) a fost surprins doar în colțul de NV al S I, la cota de -0,60 m.

Alte trei secțiuni au fost trasate în cealaltă zonă de interes, dispuse paralel, însă cu orientare N-S, pentru a surprinde stratigrafia pantei. Acestea au avut dimensiunile inițiale de 10 x 3 m, fiind despărțite prin martori cu lățimea de 1,00 m, fiecare fiind împărțită în cinci carouri de 2 x 3 m, cu numerotare de la N spre S. Descoperirile efectuate au determinat eliminarea martorilor, precum și prelungirea tuturor secțiunilor către S cu echivalentul unui carou, a S III cu 2,00 m către N și a carourilor 3-6 din S IV cu 1,30 m către E. Cercetările au acoperit o suprafață totală de 148,4 m². Pământul galben viu (loess) a fost surprins la -0,10 m în partea superioară a pantei, având o cădere treptată către vale. În partea opusă, către fortificație, a fost cercetat parțial un șanț care pare a avea dimensiuni considerabile și scop defensiv. Cea mai importantă descoperire o reprezintă însă identificarea unei necropole, asociată cu prima perioadă majoră de funcționare a fortificației. În total, au fost cercetate zece morminte de înhumare (M 27-36). Șapte dintre acestea sunt de tip cu groapă de acces și firidă laterală, cu orientare V-E sau aproximativ. Unele aveau firida blocată cu cărămizi ori pietre. Contemporaneitatea acestora este sugerată și prin inventar: mărgelile de sticlă polifacetate

sau sferoidale.

Celelalte trei morminte au fost descoperite în secțiunea S IV, într-un complex de mari dimensiuni (7,50 x 3,15 m), cu aspect de catacombă, dar a cărei destinație inițială ar fi fost mai degrabă extragerea pământului galben și/sau refugiu. Acesta a fost săpat dinspre vale, cu un culoar de acces, lat de cca. 1,00 m, către o încăpere cu boltă, nivelul de călcare din interior aflându-se la cota de -3,00 m. După dezafectare, în capătul acesteia, s-a depus primul defunct (M36), fără inventar, într-o firidă blocată cu 16 cărămizi și orientare SE-NV. Aproximativ la nivelul de săpare al firidei au mai fost descoperite resturile deranjate de la un alt defunct, poziționat similar cu cel din grupul de morminte din exteriorul complexului. Deasupra acestuia, într-o nișă superficială și peste umplutura care îl acoperea, se afla un mormânt (M29), cu aceeași orientare, dar cu inventar specific epocii migrațiilor (al doilea sfert al sec. al V-lea).

Stratigrafia complexului în care au fost implantate mormintele M29 și M36 sugerează prăbușirea bolții, moment care a produs și deranjarea unor morminte mai vechi, inclusiv două morminte de copii, ale căror oase și elemente de inventar au fost recuperate de la adâncimi diferite. Golul creat a fost umplut intenționat cu resturi menajere, care acopereau inclusiv defunctul din M29. Acestea constau în fragmente ceramice romane timpurii (sec. II-III) și romane târzii (sec. IV-V), apropiate din punct de vedere cantitativ, obiecte de metal, etc. O parte din materialele romane timpurii au fost antrenate în urma prăbușirii, stratul de cultură fiind identificat în secțiunile adiacente. Este posibil ca această necropolă să fi avut două faze, unul dintre morminte (M28) fiind secționat la amenajarea complexului masiv, în prima jumătate a sec. al V-lea (terminus post quem 425-435).

Informații suplimentare online

[Raportul 6410 din cronică.cimec.ro](http://raportul6410.cimec.ro)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](http://localizare.pe.harta.folosind.mapserver.cimec.ro)
